

Innst. S. nr. 209

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 12:1 (1999-2000)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen angående forslag fra Øystein Djupedal og Rolf Reikvam om endringer i Grunnloven §§ 1, 3, 12-14, 16-22, 25-31, 62, 67-69, 74-81, 86 og 112, om opphevelse av Grunnloven §§ 4-9, 11, 23, 24, 32, 34-37, 39-41, 43-48, om ny § 113 og om endring av Grunnlovens overskrift. (Innføring av republikansk statsform)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Ovennevnte grunnlovsforslag, som er fremmet av representantene Øystein Djupedal og Rolf Reikvam, tar sikte på å gjennomføre endringer i Grunnloven som vil være nødvendige for at Norge kan endre sin formelle styreform fra monarki til republikk.

Bare de strengt nødvendige endringene er tatt med i forslaget. De oppgavene som etter den någjeldende Grunnloven er lagt til Kongen, vil etter forslaget ligge hos Regjeringen.

Forslaget går i korthet ut på at de bestemmelser i Grunnloven hvor ordet Kongen er nevnt, oppheves eller byttes ut.

I tråd med forslag til ny § 113, skal forslaget tre i kraft når den nåværende konge avgår ved døden eller fraskriver seg retten til tronen.

Forslagsstillerne vil at Grunnlovens overskrift endres fra "Kongeriget Norges Grundlov" til "Grundlov for Norges Rige".

Forslaget går ut på at § 1 skal lyde:

"Norge er en fri, selvstendig, udelelig og uavhengelig Republik."

Forslaget innebærer at "Republikk" erstatter "Rige" i gjeldende bestemmelse.

Etter forslaget sløyfes andre setning i § 1 som lyder:

"Dets Regjeringsform er innskærket og arvelig monarkisk."

Forslagsstillerne vil at overskriften til kapittel B skal lyde:

"Om den udøvende Magt."

Videre er det foreslått at § 3 skal lyde:

"Den udøvende Magt er hos Regjeringen."

For øvrig foreslår forlagsstillerne at flere av bestemmelsene i Grunnloven som vedrører Kongen oppheves. Dette gjelder §§ 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 23, 24, 32, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47 og 48.

Forslaget går videre ut på at ordet "Kongen", som er nevnt i en del av bestemmelsene i Grunnloven, erstattes med ordet "Regjeringen".

Forslaget innebærer også at ordet "Statsraadet" i flere bestemmelser erstattes med "Regjeringen".

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Kjell Engebretsen og Jørgen Kosmo, fra Høyre, André Dahl og Martin Engeset, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og Henrik Rød, fra Sosialistisk Venstreparti, Siri Hall Arnøy og lederen Ågot Valle, og fra Kristelig Folkeparti, Modulf Aukan, viser til at tilsvarende forslag om innføring av republikk har vært oppe til behandling og avvist i Stortinget en rekke ganger, senest i 1994.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, konstaterer at monarkiet har en relativt bred oppslutning i den norske befolkning. Det har derfor ikke skjedd noe som skulle

foranledige endring i det standpunkt Stortinget har inn tatt tidligere. Flertallet finner derfor ikke å kunne støtte det fremlagte forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til at monarkiet i Norge i sin tid ble innført etter folkeavstemning. Dersom det en gang i fremtiden skulle komme på tale å endre styreform, er det etter disse medlemmers syn, grunner som taler for at folket gjennom folkeavstemning får gi sin tilråding.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti ser ut fra dagens situasjon ingen grunn til å vurdere spørsmålet om folkeavstemning eller andre prosedyrespørsmål i forbindelse med et eventuelt framtidig forslag om skifte av styringsform.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti er motstandere av monarkiet som statsform. Disse medlemmer mener det er prinsipielt galt at posisjonen som statsoverhode går i arv istedenfor å være resultat av en demokratisk prosess. På denne bakgrunn anbefaler disse medlemmer at forslaget bifalles.

Disse medlemmer slutter seg likevel til betraktning fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet om at mye taler for at folket gjen-

nom folkeavstemning bør få gi sin tilråding dersom det skulle bli tilstrekkelig flertall på Stortinget for en endring av styreform.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Dokument nr. 12:1 (1999-2000) - forslag fra Øystein Djupedal og Rolf Reikvam om endringer i Grunnloven §§ 1, 3, 12-14, 16-22, 25-31, 62, 67-69, 74-81, 86 og 112, om opphevelse av Grunnloven §§ 4-9, 11, 23, 24, 32, 34-37, 39-41, 43-48, om ny § 113 og om endring av Grunnlovens overskrift. (Innføring av republikansk statsform) - bifalles.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 12:1 (1999-2000) - forslag fra Øystein Djupedal og Rolf Reikvam om endringer i Grunnloven §§ 1, 3, 12-14, 16-22, 25-31, 62, 67-69, 74-81, 86 og 112, om opphevelse av Grunnloven §§ 4-9, 11, 23, 24, 32, 34-37, 39-41, 43-48, om ny § 113 og om endring av Grunnlovens overskrift. (Innføring av republikansk statsform) - bifalles ikke.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 27. mai 2004

Ågot Valle
leder

Berit Brørby
ordfører